

zeker hun min of meer egoïstisch getint oordeel niet veranderen; De buitenstaanders zullen de Maatschappij zeker evenzeer als nu betichten van *baatzucht*, want zij weten immers, dat het grootste deel der leden der „onbaatzuchtige” Maatschappij vakvereenigingsleden zijn? De Maatschappij zal dus wel, nolens volens, de sociale wetten moeten overlaten aan de vakvereenigingen s.s.

En de collegialiteit? Stelt u voor het genoegelijk samenzijn in de afdeeliningsvergaderingen van trouwe paladijnen der vakactie met collega's, die gezondigd hebben tegen bindende besluiten van de vakvereeniging, of onderkruipersdiensten verrichten! De zulken kunnen immers niet geweerd worden uit de Maatschappij, die zich niet inlaat met vakbelangen? Ook haar functie als regelaar en hoeder der geneeskundige gedragsleer zal zij moeten opgeven, want de gedragsleer hangt nauw samen met het vakvereenigingsleven. Alleen het wetenschappelijk streven blijft over! Daarvoor alleen is echter m.i. geen Maatschappij noodig, en is zij zelfs niet het meest aangewezen orgaan.

Ik hoop te hebben duidelijk gemaakt, dat het plan van prof. PEKELHARING niet aanbevelenswaardig is!

Kampen, 26 Januari 1919.

Dr. J. D. C. KOCH.

## II.

Er is rumor in casa in onze gezellige Maatschappij. De wijze, waarop de algemeene vergadering door HAMAKER, met een stortvloed van woorden overgoten, is medegesleept om het hoofdbestuursvoorstel geen kans te geven, heeft kwaad bloed gezet. De bekende leuze: ideale- en vakbelangen zullen meer dan ooit tegenover elkaar geplaatst worden; de meening van zeer velen, dat beide begrippen elkaar aanvullen, wordt door SIKKEL reeds jaren lang voldoende aangetoond. Onze Maatschappij bepaalde reeds jaren, dat de vakbelangen binnen de Maatschappij zullen blijven; de Utrechtsche vergadering heeft slechts oud nieuws onderstreept.

Wil men nu het roer van het schip omgooien, de vakbelangen buiten de Maatschappij regelen, dan blijven van de ruim 3000 leden nauwelijks een 73 over. Beide groepen kunnen dan zonder belemmering hun belangen ontplooiën, maar met onzen geneeskundigen stand ziet het er dan bedenkelijk uit. Aan den eenen kant idealisten zonder invloed, en aan den anderen materialisten door hun broeders geschuwd. Een praktischen dictator hebben wij noodig om uit de „impasse” te geraken. Wij kennen hem allen; CH. BLES c. s. noemden hem bij name.

Middelburg, 27 Januari 1919.

J. C. BOLLE.

## DE PATHOGENESE VAN DE MAAGZWEER.

Met belangstelling heb ik kennis genomen van het artikel van DE LANGEN over de pathogenese van de maagzweer, van tropisch standpunt bekeken. Ook ik geloof, dat de invloed van den n. vagus van groote beteekenis is voor het ontstaan van de maagzweer; ja ik acht dien invloed zóó overwegend, dat er twijfel bij mij opkomt aan de diagnose „maagzweer”, wanneer de bradycardie ontbreekt. Een andere vraag is nu echter, hoe ontstaat die vagotonie? DE LANGEN meent, dat scheikundige en cytologische veranderingen van het bloed hierbij een rol spelen; ik vraag mij af, of prof. NOLEN geen gelijk had, toen hij de maagzweer meer of min in verband bracht met de schildklier. Die vraag kwam bij mij op, toen ik het voorrecht had, de voordracht bij te wonen, die prof. NOLEN eenige jaren geleden te zijnen huize hield, over een „proeve eener verklaring van de voorbeschiktheid van den man en van de vrouw voor bepaalde ziekten”. Mij viel toen op, dat *al* die ziekten, die volgens hem in verband gebracht moesten worden met de meer of mindere functie van de schildklier, waaronder toch ook wel de vetzucht en de kaalhoofdigheid gerekend mogen worden, door mij bij den *Javaan* niet werden waargenomen. Onder de ruim 70000 Javanen, die ik behandeld heb, kwam een maagzweer niet voor, ik zou zeggen, *omdat* onder

hen ontbraken het typische vrouwelijke ziektebeeld, de morbus Basedowii, en het typische mannelijke ziektebeeld, het myxoedeem. Bij den *Javaan* dus geen meer of mindere functie van de schildklier. Waaraan moet dit worden toegeschreven? Aan de scheikundige of cytologische veranderingen van het bloed, of aan de meer of mindere prikkelbaarheid van den geest? Wanneer wij ons niet erover verbazen, dat de groote zakenman met zijn erfelijke belasting gaat lijden aan neurasthenie, en de vrouw met haar overprikkelden geest, onder invloed van de op haar werkende emoties, het beeld gaat vertoonen van de ziekte van BASEDOW, moeten wij ons ook niet erover verwonderen, dat zich bij den onbelasten *Javaan*, den natuurmensch, die geen zorgen kent, en slechts zóólang werkt, totdat hij zijn dagkost heeft verdiend, die ziektebeelden niet voordoen.

Het typische vrouwelijke en het typische mannelijke ziektebeeld, zooals wij dat hier zien als gevolg van het emotievolle leven van den erfelijk belasten geest, ontwaren wij niet onder de bewoners van de binnenlanden van Java, en *daarom*, dacht ik, moet daar o. a. ook ontbreken de maagweer.

Voorschoten, 20 Januari 1919.

A. J. DUYMAER VAN TWIST.

### VERGIFTIGING DOOR EEN HOMOEOPATHISCH GENEESMIDDEL?

Na 18 jaar lang bijna dagelijks *Rhus toxicodendron* in 3de decimale verdunning bij zieken van allerlei leeftijden, behalve bij kleine kinderen, te hebben voorgeschreven, meestal drie maal daags 8 of 10 druppels en nooit het minste nadeel te hebben kunnen waarnemen, wekt mijn groote belangstelling het artikel onder bovenstaand opschrift van collega B. D. DE HAAS betreffende een patiënte, die door een mijner homoeopathische collega's met nog geringere hoeveelheid dezer artsensij behandeld is. Op grond van waarnemingen der homoeopathische pharmacologie acht ik de onderstelling van DE HAAS wel aannemelijk, maar *allerminst bewezen* en alleen maar beschouwd in hetzelfde licht, dat ons nu en dan, maar zeldzaam, ook het gevaarlijke openbaart van sommige algemeen-geneeskundige, z.g. allopathische geneesmiddelen, die dagelijks alom door duizenden artsen worden voorgeschreven en die op eens bij bepaalde personen vergiftig kunnen werken.

Het behoort tot de zonderlinge verschijnselen der geschiedenis der homoeopathische artsensijkunde, dat haar tegenstanders de *werking* van homoeopathische verdunningen *ontkennen* wegens het geringe artsensijgehalte, terwijl zij *wel* die middelen, menigmaal juist dezelfde in gelijke verdunningen, nu en dan als *oorzaken van een vergiftiging* willen voorstellen! Hoe dikwijls is juist niet door collegae geglimlacht bij den aanblik van een fleschje *Rhus tox. in 3de verdunning!* Hoe het zij: *Rhus tox.*, wil het *toxisch* kunnen werken, moet dan toch zeker kunnen *werken*, en dan in nog sterkere verdunning, 4de en volgende, tot op zekere hoogte zelfs nog *anders* kunnen werken.

Het pharmacologisch beeld van deze artsensij is zeer bekend en wel uitvoerig bekend, ook in zijn *objectieve* karaktertrekken, met name die der duidelijk waar te nemen *huidveranderingen*. HAHNEMANN besprak voorts in Bnd. II, bldz. 361—417 zijner „Reine Arzneimittellehre”, 3de druk, reeds een eeuw geleden *uitvoerig* de werking van *Rhus tox.* op de *oogen*. Hij noemt daar o. m. „verlamming der oogleden”, „amblyopia amaurotica”, „amaurosis” (symptomen, n<sup>o</sup>. 127, 128, 151), „gezichtszwakte”, „de voorwerpen zijn bleek”, „het is als een vlies voor de oogen” en ook hoofdpijnen en pijn in den onderbuik geeft hij elders in dit boek aan.

Gouda, 26 Januari 1919.

A. C. A. HOFFMAN.

### SALARISREGELING VAN GEMEENTEGENEESHEEREN.

Dezer dagen is een staatscommissie geïnstalleerd, die tot taak heeft de salariering der gemeente-ambtenaren te onderzoeken. Deze commissie is bereid, in den ruimsten zin, een onderzoek in te stellen naar de wijze van salariering der gemeente-ambtenaren. Ik meen goed te doen den collegae-gemeente-artsen aan te raden, voor zoover